INUIT ATAQATIGIIT
INATSISARTUNI

UKA 2026/262

27.10.26.

Peter Olsen

Forslag til forespørgselsdebat om, hvordan vi kan gøre det lettere for unge at få et fritidsjob.
(Medlem af Inatsisartut, Karen Marie Kyed Frederiksen, Demokraatit)

Ordførerindlæg:

I vores gamle kulturelle skikke har det været vigtigt at man lærer børn og unge til at kunne klare dem selv.

På grund af vores forfædre har levet i en streng tid, har de fundet det vigtigt at opdrage deres børn til at kunne klare dem selv. Dette som følge af at omgivelser og vejret kunne være barske, samt at det har været nødvendigt at familier og bosteder samarbejder for at overleve.

Derfor har oplæring af barnet for dennes opgaver, pådragelse af ansvar og barnets evne til at kunne hjælpe været nødvendige for livets opretholdelse. Uden at skulle fokusere på evnen til at kunne klares sig selv, har det med at være forberedt til at kunne hjælpe familien samt andre i bostedet været vigtige i perioder med problemer og hårde tider. Derfor har oplæringen af børn og unge med evner og inddragelse i hjemmene været yderst nødvendige for opretholdelsen af familier og samfund.

Sådan var det eksakt. Vores forfædres opdragelse og det med at de er eksempler til efterfølgelse er både respektabelt og fortjener anerkendelse. Sådanne skikke burde gælde den dag i dag.

For vi forældre har det fulde ansvar for at opdrage vores børn til at kunne stå på egne ben. Og hjemmet er vigtig for at kunne påtage sig ansvar, have arbejdslæring og som en vigtig begyndelse; inddragelse af opgaver i hjemmet, pådragelse af ansvar og evne til at skabe noget på eget hånd. Disse er de ting man skal lære og som er yderst nødvendige i voksenlivet.

I dag lever mange forældre under svære levevilkår, og det gør at de ikke kan opfylde det fulde ansvar for at kunne opdrage deres børn. Dette kan medføre at børnene ikke oplæres i hvor vigtig det er at de hjælper til i hjemmet, og at de ikke lærer hvor vigtig et fritidsjob er for at lære til man bliver voksen.

Desuagtet må vi ikke glemme at t der er mange unge under 18 år med beskæftigelseserfaring og som i arbejde. Det er positivt; det med at få erfaring fra beskæftigelse, pådragelse af ansvar og ikke mindst fordi de lærer evnen til at kunne arbejde sammen med andre personer igennem det.

Men vi skal også huske at der desværre er mange unge mennesker som ikke har sådan en mulighed. Ligesom forslagsstiller også nævner det i sit forslag til forespørgselsdebat.

Derfor ønsker vi at takke forslagsstiller Karen Marie Kyed Frederiksen, Demokraatit for at fremsætte forslaget. For det er vigtigt at vi debatterer om unges mulighed for et fritidsjob og passer til de faktiske forhold i dag.

Inuit Ataqatigiit er enige; også hvad angår nedbringelser af forhindringer for at unge kan få sig et fritidsjob, og hvordan flere unge kan sikres mulighed; denne debat er vigtig.

Hvorfor er det så vanskeligt for unge under 18 år at få sig et fritidsjob idag? Hvad skyldes det?

Der er flere forhindringer for at unge kan få sig et job. Dette skyldes at der er for få jobs der opfylder loven. Jeg selv husker tydeligt at jeg i midten af 1970'erne, da jeg gik i folkeskolen – at jeg som ung kunne arbejde i Sisimiuts fiskefabrik i sommerferien.

Dengang fik vi kontanter som løn.

Men efter 2006, som følge af stramninger af loven forsvandt denne mulighed. Desværre blev denne mulighed fjernet.

Fordi loven om denne melder ud om;

1. **Strenge love, krav til virksomheder**

- **Vurderinger om farlige jobs;** arbejdsgiveren har det fulde ansvar for den unges sikkerhed. Før den unge under 18 år kan benytte sig af tekniske udstyr eller arbejde ved siden af disse, skal virksomheden skriftligt komme med en vurdering om farligheden af virksomheden. Derfor ønsker nogle af de mindre virksomheder ikke at beskæftige unge, idet der er store administrative krav.
- **Opstramning af kontrol:** De unge skal oplæres indgående, og skal være under tilsyn af personer over 18 år. Når der i en virksomhed er flere opgaver som den unge ikke alene må udføre, kan det være udfordrende at tilpasse opgaverne.

2. Begrænsede tidspunkter for arbejde (skolegang)

Loven beskytter de unges skolegang, derfor er der klare begrænsninger for beskæftigelsesmulighederne i dagligdagen:

- **For personer under 15 år;** kan de arbejde maksimalt **2 timer** i tidspunkter for skolen er åben, og i perioder med skolegang kan de maksimalt arbejde **12 timer** om ugen.
- **Nattearbejde er forbudt:** personer under 18 år må normalt ikke arbejde om natten. Selv om unge der er mellem 15 – 17 år (og som har afsluttet 9. klasse) kan arbejde indtil kl. 24.00, er tidspunkterne for arbejde udfordrende.

3. Fysiske løsninger og forbud

Det som de unge kan arbejde med, er klart begrænset:

- De må ikke arbejde med noget der fysisk og psykisk er for hård, eller som er sundhedsskadeligt.
- Normalt må de ikke løfte noget der vejer mere end 12 kg.

Udover de førnævnte forhold, er begrænset tid ved siden af skolegangen en af grundene til at man ikke kan få sig et fritidsjob, samt mangel på information og vejledning til at kunne finde sig et job.

Det vil sige, at nogle af grundene til at unge ikke kan få sig et fritidsjob, kan være at de ikke har beskæftigelseserfaring, og at virksomhederne kan være i tvivl om loven for at kunne ansætte de unge.

Derfor er det vigtigt at der er tydelighed om reglerne om beskæftigelse af unge, sikkerhed på arbejdspladsen og arbejdsgivernes ansvar.

Hvis man skal tage udgangspunkt i førnævnte, kan man måske mene at loven er for stram? Kan for stramme love være grundene til at de unge ikke længere kan finde sig et fritidsjob?

Hvis man mener det, hvorfor så ikke indføre lempelser af loven? Kan man overvinde problemet ved at lempe loven?

Hvis de forholder sig sådan, så må vi lempe loven og foretage ændringer.

Men det er ikke så nemt som at sige det. Blandet andet fordi:

Vi skal huske at Arbejdstilsynet i Kalaallit Nunaat stadigvæk er et anliggende for staten samt at vi stadigvæk ikke har hjemtaget arbejdsmiljøloven.

Er tiden ikke inde til at debattere hjemtagelsen af området og dermed tilpasse loven til forholdene her i landet.

Det vil forbedre muligheden til selv at kunne sætte de lovgivningsmæssige rammer og give de unge mulighed for at få sig et fritidsjob samt at udforme de sikkerhedsmæssige forhold på en bedre måde.

Forslagets formål og mål er støtteværdige også selve problemet, derfor ønsker Inuit Ataqatigiit at deltage i debatten. Fordi det er vigtigt at vi sammen kan finde en løsning på at gøre det nemmere for

de unge at få sig et fritidsjob.

Tak

Peter Olsen

Inuit Ataqatigiit